

Motion till riksdagen 2025/26:3408

av **Emma Berginger m.fl. (MP)**

Försvarets klimat- och miljöpåverkan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Försvarmakten i uppdrag att återkomma med en plan för hur utvecklingen av försvaret ska kunna genomföras utan negativ påverkan på klimat och miljö och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera för att även Försvarmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energisystem som baseras på el och förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att klargöra vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge FOI i uppdrag att utreda hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge FOI i uppdrag att undersöka hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar av kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarets utbildningar bör innehålla perspektiv på miljöeffekter i krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda Vätterns vatten genom ett överordnat riksintresse och se till att krav på tillräckliga vattenskyddsområden införs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillse att sanering av Försvarsmaktens förorenade områden inklusive Karlsborgs flygplats kan ske och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS från mark och vatten i sin kommande forskningsproposition och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och utveckla dialogen med aktörer i Arktis med avsikt att stärka fred, säkerhet och stabilitet i Arktis och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att all form av utvinning av fossila bränslen förbjuds i Arktis och i haven utanför, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt ska driva på för att de globala målen för hållbar utveckling nås även i Arktis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att urfolken ska få större inflytande över hur marken och haven i Arktis används och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatet – ett existentiellt hot

I *Allvarstid* konstaterar Försvarsberedningen att klimatförändringarna är både ett allvarligt och långsiktigt hot som påverkar försvarsmaktens uppbyggnad. I den nationella säkerhetsstrategin beskrivs klimatförändringarna som ett existentiellt hot mot mänskligheten. Det förpliktigar till åtgärder - åtgärder som dessvärre saknas i regeringens politik.

Klimatomställningen berör hela samhället och Försvarsmakten kan inte stå utanför denna omställning. Det handlar både om att försvaret ska bidra till minskade utsläpp och att försvaret ska kunna fungera i ett samhälle som har ställt om. Därför krävs det planering för att exempelvis Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energi- och bränslesystem som baseras på el och förnybara bränslen. Vi vill se en ökad takt av försvarets klimatanpassning och att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med en plan för hur utbyggnaden av försvaret ska kunna genomföras utan ytterligare påverkan på klimat och miljö.

Att totalförsvaret behöver växa och att Försvarsmaktens olika verksamheter behöver utökas får inte ske på ett sätt som hotar dricksvattenförsörjning, livsmedelsproduktion eller miljön. Miljöpartiet menar att Försvarsmakten i större utsträckning behöver ta hänsyn till hur de kan bedriva sin verksamhet utan att riskera att påverka livsnödvändiga resurser och värden på ett negativt sätt. Försvaret får inte hota det vi behöver skydda.

PFAS och vatten

Parallellt med den historiskt stora upprustning försvaret nu genomför har Försvarsmakten ställt krav på regeringen om att få omfattande undantag från miljölagarna som ska skydda bl.a. dricksvatten, under fem års tid. Men rent dricksvatten är också en grundläggande säkerhet, som regeringen allvarligt äventyrar genom undantaget. Karlsborgs flygplats är en av de mest förorenade platserna i Europa och innehåller halter av PFAS som är miljontals gånger högre än fastställda gränsvärden. Sanering av Försvarsmaktens förorenade områden, inklusive Karlsborgs flygplats, bör därför ske. Forskningen för att rena mark och vatten från PFAS måste prioriteras i nästa forskningsproposition.

Vätterns vatten bör skyddas genom överordnat riksintresse och krav på tillräckliga vattenskyddsområden måste införas. Vi vill också att regeringen tillsätter en utredning i syfte att klargöra vilka effekter svenska och internationella övningar på svenskt territorium har på miljön.

FOI bör också få i uppdrag att undersöka hur man på bästa sätt kan hantera föroreningar av kollapsade byggnader som läcker ut i grundvatten under krig samt hur man på bästa sätt kan röja minor och klusterbomber efter krig, detta för att det snabbt ska kunna odlas mat och boskap ska kunna beta och skogen växa. Lärdomarna från detta bör sedan integreras i försvarets utbildningar för att säkerställa att hela försvarsmakten har kunskap om miljöeffekter i krig och hur miljöpåverkan vid militärövningar kan undvikas.

Arktis

Livet i Arktis står inför stora utmaningar, samtidigt som det politiska intresset för området fortsätter öka. Den globala uppvärmningen har drabbat Arktis och dess invånare särskilt hårt. Klimat- och miljöförändringarna är dramatiska i området. Isen smälter och påverkar den biologiska mångfalden och levnadsvillkoren för befolkningen i regionen. Urfolket är särskilt utsatta, i synnerhet eftersom de ofta inte äger marken de brukar. Miljöpartiet vill se ett internationellt förbud mot utvinning av naturresurser i Arktis och haven utanför. Det är avgörande för den fortsatta stabiliteten i Arktis att berörda stater hanterar sina anspråk på kontinentalsockeln genom kontinentalsockelkommissionen och accepterar rådgivande utfall av bedömningen. På samma sätt är det centralt att rätten till fri sjöfart längs Nordost- respektive Nordvästpassagen i enlighet med havsrätten upprätthålls, och att tvister om begränsningar av den fria sjöfarten i dessa sjöleder kan lösas med diplomatiska medel. Sverige och EU bör bidra till avspänning och hållbar utveckling i regionen. Därför är det viktigt med väl fungerande internationella samarbeten och en fortsatt och förstärkt dialog med arktiska och icke-arktiska aktörer i regionen.

Klimatförändringarna sker nu. Sverige som land behöver bli mer motståndskraftigt. Miljöpartiet menar att klimatanpassning och krishantering vid klimatförändringar behöver bli en mycket mer integrerad del i Sveriges säkerhets- och försvarspolitiska bedömningar.

Emma Berginger (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)

Katarina Luhr (MP)